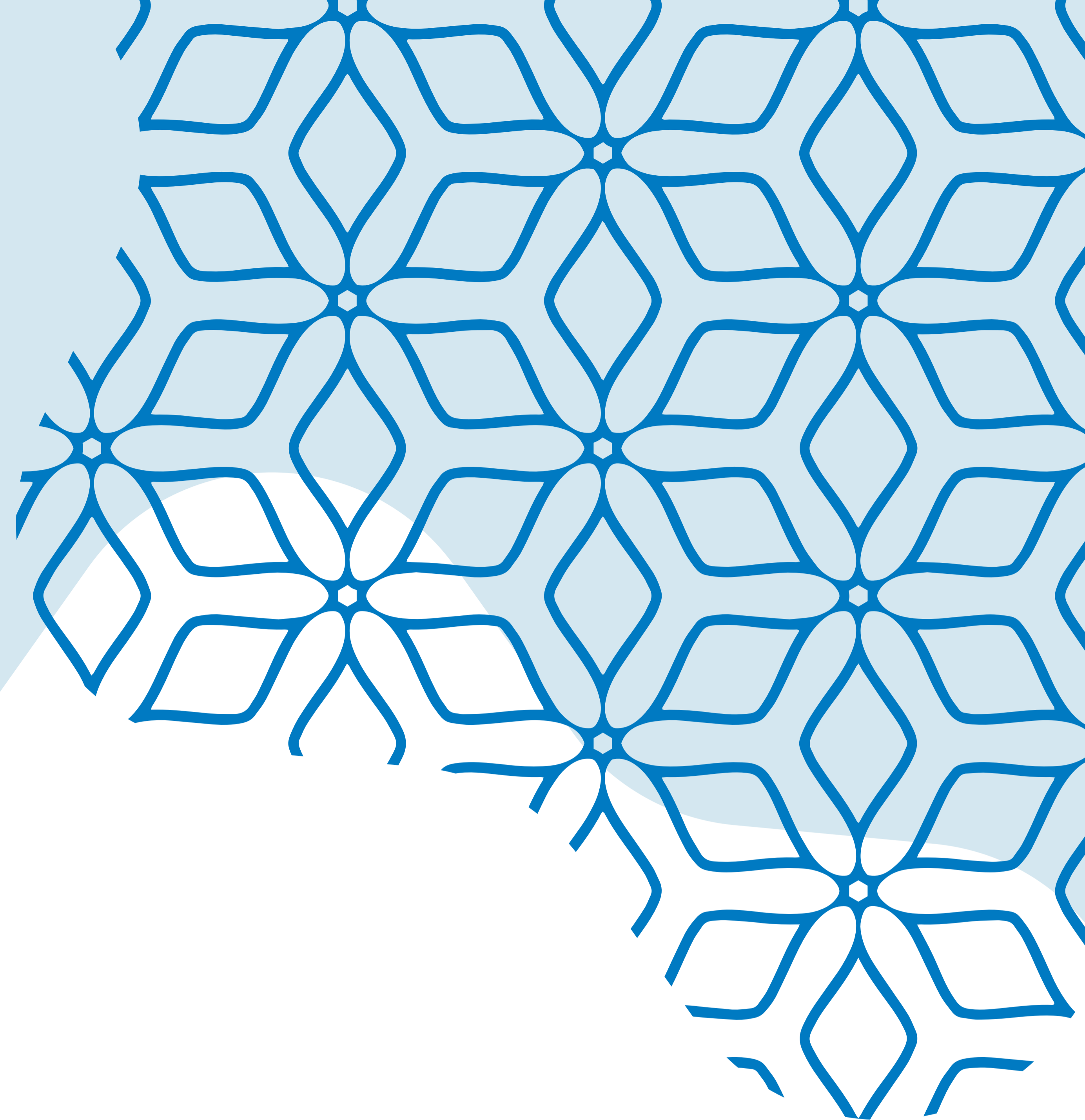

**JUUDI
KULTUURI-
AUTONOOMIA 1926–1940**

**Juudi vähemusrahvuse
kultuuriautonomiam
ettevalmistamine
ja väljakuulutamine
arhiivi- ja ajakirjanduse
materjalide põhjal**

Kuraator:
Gennadi Gramberg
(Eesti Juudi Muuseum)

Kujundus:
Ilya Band

OOTUSED JA LOOTUSED

JUUDI
KULTUURI-**100**
AUTONOOMIA 1926—1940

75
Eesti Wabariigi Ministrite Nõukogu Esimehele

Juudi Koguduse Nõukogude esitajate kongress, kelle eesmärk määruste tarwitamise, koguduse hoolitsemise ja Eestis elavate juutide kodanliste, poliitiliste ja rahvusliste õiguste väljatöötamine on, tunnistas, kui palju ta waba Eesti Wabariigile tänu wõlgu on temale antud waba poliitiliste tegewuse tingimiste eest.

Kongress palub Teid, herra Ministrite Nõukogu Esimees, wastu wõtta tema tõendused waba Eesti Wabariigis elavate juutide täielise truualamsuse üle ja nende südamlikku soowi, oma waba asutusi täiendada ja arendada.

Elagu Waba Eesti!

ERA.II07.I.3

Esimene Eesti juutide kongress (9.—15.05.1919) valis rahvusliku komitee, kes avaldas Eesti juutide nimel toetust noorele Eesti Vabariigile.

§ 21. Eesti piirides elavate vähemusrahvuste liikmed võivad ellu kutsuda oma rahvuskultuurilistes ja hoolekande huvides sellekohaseid autonoomseid asutusi, nii palju kui nad vastu ei käi riigihuvidele.

496
22. detsembril

72

Asutava Kogu Põhiseaduse Komisjonnile.

Sellega on meil an tentada, et Jundi Rahwasline Komiter Kommissioni teate 11. eksp. No. 1889 Liig hilja kätte eni ja junti- de rahwaalisel vähemusel sollepärast wõimata oli oma osttajaid 20. akp. Romuiss'unt koosolekule saata.

ERA.II07.I.3

22.12.1919 saatis Eesti juudi rahvuskomitee pöördumise Asutava Kogu põhiseaduse komisjoni poole, kus juhitakse tähelepanu juudi vähemusrahvuse mainimata jätmisele Põhiseaduse projekti tekstis sakslaste, rootslaste ja venelaste kõrval. Rahvuskomitee arvamusel kuuluvad juudid ka nn traditsiooniliste vähemusrahvuste hulka.

15.06.1920. Asutava Kogu poolt vastuvõetud Eesti põhiseaduses rahvusvähemusi nimeliselt üldse ei mainita.

ETTEVALMISTUSED

JUUDI
KULTUURI-**100**
AUTONOOMIA 1926—1940

Seadus autonoomsete VÄHEMUSRAHVUSTE ÜHENDUSTE kohta

E E S T I V A B A R I I G I S .

I. Ühenduste koosseis ja õigused.

§1 Vähemusrahvusje ühendused on Besti vabariigi põhiseaduse § 21 jõul avalik-õiguslised asutused.

§ 2
Kuuluvus vastava vähemusrahvuse Ühendusesse tehakse kindlake iseerelise nimakirja /kataster/ 18bi. Kataster seatakse vastava Ühenduse organnide pooli kokku.

§ 3
Sissekandmine vastavasse katasterisse sünnib nende isikute palvel, kes vastavasse ühendusesse astuda soovivad. Palved avaldada võivad Besti kodanikud mõlemast soost, kes üle 20 aasta vanad on. Vastavast Ühendusest võib igal ajal kirjaliku avälduse põhjal väljaastuda. Alaealised ja eestkodu all olavad isikud võivad vanamate ehk eestkostjate palvel iseeraliste katastride osadesse sisseegantud saada. Thieealiseke naamissi ehk eeskodu lohetamisel kustutakse sissekanne katastride iseeralistos osades maha.

§4
Vastava katastrisse kuuluvuse läbi võetakse ome poale kohustue neid kohustusi kandma, mis vastav ühendus temasse kuuluvate isikutele peale paneb.

§ 5
Iga vähemusrahvuse ühendus on õigustatud autonoomselt rahvuslist kultuuri, oriti haridusesje ja oma liigete hoolekannat, korraldama ja velitsama.

§ 6
Iga vähemusrahvuse ühendus on juriidiline isik is kui uisugune digustatud liikumata ja liikuvat verandust omandata, majanduslisi ettevõtteid asutama, lepinguid tegema ja kohtus nõudjana ning kostjana väljaatuma.

§ 7
Riik ahk kogukond on kohustatud, kui tema riiklise ahk kogukonna summsid haridusliste, kultuuraliste ja sotsiaalsete asutuade ülespidamiseks annab, niisuguseid proportionaalselt vähemusrahvuste ühendustele nende poolt üleepeatavate samaleadiliste asutuade jõoks andma.

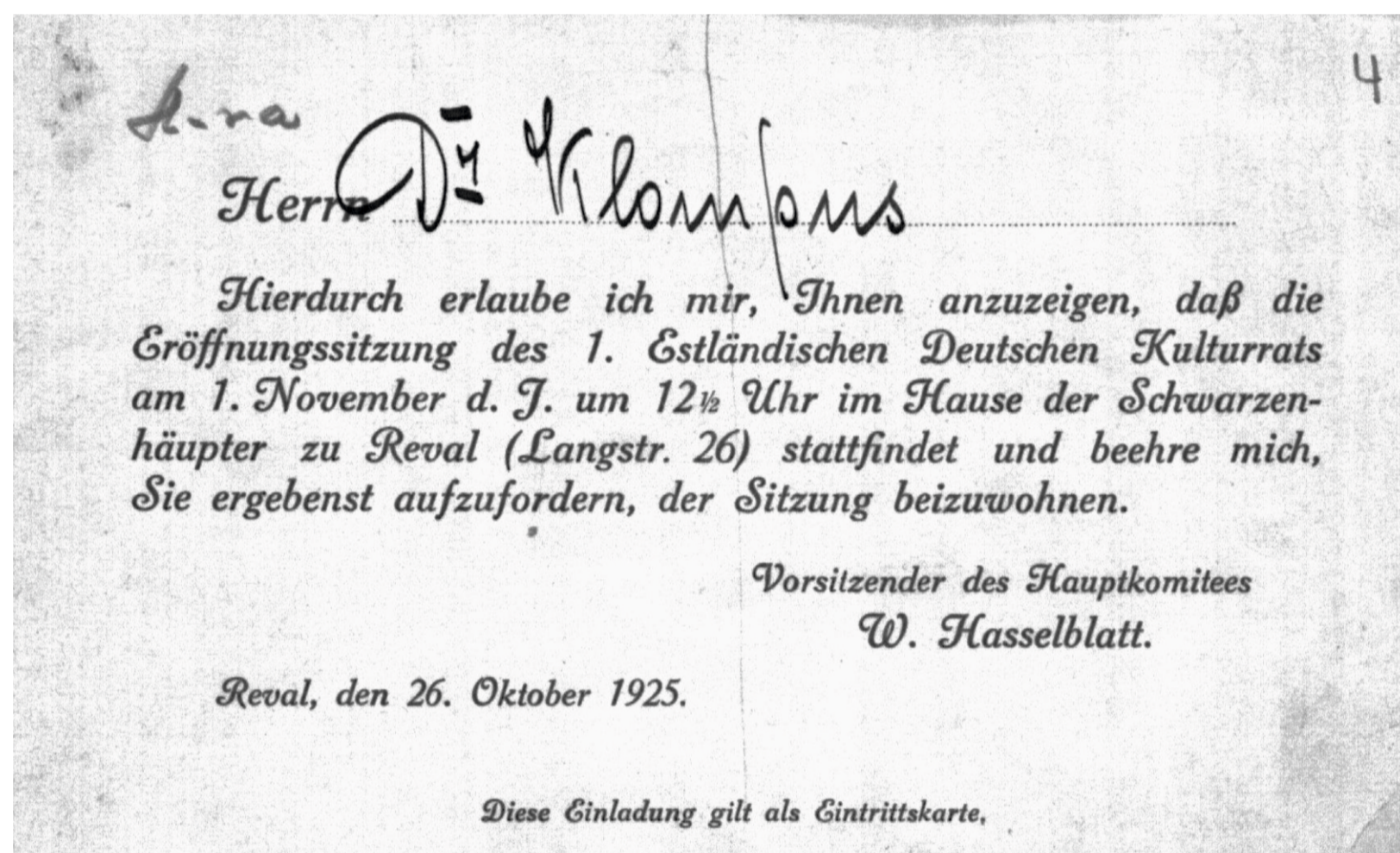
Üksiku ühenduse peale langev osa määratakse kindlaks vehekorres otsekoheete maksudega, mis vastava vähemusrahvuse ühenduse liikmete poolt võrreldes nende maksude kogusummuga riigis ehk kogukonnas nõkda tulid. Vahekord määratakse kindlaka 3 aasta peepe eelmise aasta arvude järele. Jumiidiliste isikute maksud seal juuree arvease ef y võeta.

Riik ahk kogukond naksab sel toel kindleks määratud summad üksikutele ühendustele osade kaupe ige kuu eest ettemaksuga välja.

ERA.2276.II

Juudi rahvuskomitee Hirsch Aisenstadt'i juhtimisel korraldas koostöös Eesti Saksa-Balti erakonnaga, kelle esindajad olid ka Riigikogus, Kultuuriautonomias seaduse eelnõu arutelu. Erilist tähelepanu pöörati haridusele.

Eesti Vabariigi vähemusrahvuste kultuuroromavalitsuse seaduse võttis Riigikogu vastu 12.02.1925.

ERA.2276.II

Baltisakslaste kultuurautonomias kuulutati 01.II.1925 välja Mustpeade majas. Juudi Rahvuskomitee liige ja valimiskomisjoni esimees dr. M. Klompus kutsuti tseremooniale. Tema kaudu käis suhtlemine Baltisakskaste peakomitee juhi W. Hasselblattiga.

E E L N Õ U .

Seadus vähemusrahvuste haridusasja kohta.

§ 1. Eesti Vabariigi põhiseaduse /Riigi Teataja 1920 a. Nr.113(114) § 21 põhjal vähemusrahvustele antud kultuurilise autonoomias alusel valitsevad vähemusrahvuste haridusasja iseseisvalt need orgaanid, mis vähemusrahvuste poolt selleks määratud Eesti Vabariigi autonoomse vähemusrahvuse ühenduse seaduse põhjal.

§ 2. Kõik koolid, mis praegusel silmapilgul vähemusrahvuste ühenduste liikmete jaoks olemas, lähevad käesoleva seaduse jõusse astumisega vastava vähemusrahvuse ühenduse valitsemise alla, kus juures avalikud koolid, mis seniajaks riigi ehk kogukonna poolt üleval peeti otsekohe vastava vähemusrahvuse ühenduse kätte üle lähevad, alal hoides avalikkude koolide iseloomu ja õigused, kuna erakoolide kohta vähemusrahvustel järelvalve õigus antakse.

Uute avalikkude koolide asutamise kohta vähemusrahvuste ühenduste liikmete jaoks otsustab vastav vähemusrahvuse ühendus. Juriidilistel ja füüsilistel isikutel on õigus kokkukõlas käesoleva seaduse määrustega erakoolisiid vähemusrahvuse ühenduse õpekavaga asutada ja üleval pidada.

§ 3. Avalikkude koolide valitsemise kord vähemusrahvuste ühenduste poolt majanduslises ja pädagogilises suhtes korraldatakse viimate poolt iseseisvalt. Eriti on vähemusrahvuste ühendustel õigus koolitüüpe, õpekavade ja eksamite korra üle otsustada.

§ 4. Üleüldistes riiklises huvides on vähemusrahvuste ühendused kohustatud järgmiseid määrusi silmas pidada:

1. Koolide õpekava, mis oma lõpetajale riiklisi õigusi annavad, peab samatüübiliste koolide riiklisele õpekavale niivõrd vastama, et riiklise õpekava lõpusiht, kui ka teatavate klasside - mille lõpetamine õigusi annab - siht, kätte saadakse. Vähemusrahvuste ühendused otsustavad õpekava jaotuse üle klasside järele.

2. Alama tüübi üldharidusliste koolide õpekava peab vähemalt sedasama õpesihti kätte saama, mis riigi poolt sellele koolitüübile kindlaks määratud on.

3. Eesti keel on peavad vähemusrahvuste ühendust koolid sedasama õpesihti kätte saama, mis esimeses võõras keeles vastavates üleüldistes riiklises koolides kätte saadakse.

4. Üleüldised riiklised seadused koolisunduse kohta on ka vähemusrahvuste ühendustele kohustavad.

ERA.2276.II

Leedu juudid soovivad Eestis kultuur- autonoomiat.

Valitsus palve tagajärjeta jätnud.

Hiiofoogu poolt vastu võetud kultuur-
autonoomia seadise põhjal on Eestis asu-
vatele vähemusrahvustel õigus oma kul-
tuurilisi asju ise, omavalitsuslikul alusel
korraldada. Seni on seda õigust üksnes
sakslased kasutama rüüdnud, kes neil päe-
vil juba koostööd vastavaid valimisi toi-
metama hakkavad.

Nüüd on ka juudid sellekohaseid samme
astuma hakkanud. Nüüdsest peavad hiljuti
Eestis asuvate juudi koguduste esitajad
Tallinnas koosolekut, kus otsustati teha
ka juudi vähemusrahvusele kultuurautono-
omiat nõuda. Tallinna juudi koguduse
nõuabõrgi juhatust on mitu korda juba

me vabariigi valitsuse ees astuma. Vii-
mase on ka vastava palve valitsusele esi-
tanud.

Vabariigi valitsuse koosolekul, kus see
küsimus kolmapäeval arutamisele tulnud, on
aga palve tagajärjeta jäetud, kuna on
selgunud, et autonoomia nõudajatest
juustibest mitmed mõlemas osas (Leedu ala-
mad) ja ka kodakondsus ei ole, mille
tõttu vastava õiguse puudub, mis teata-
vasti ainult Eesti kodanikele kuulub.

Arvatakse aga, et juudid kuidagi
juba lähemas tulevikus uue seadusepärase
sooviavaldusega esinud.

Eesti
Rahvusraamatukogu

Kaja, nr. 222, 10 september 1925

«Leedu juudid soovivad Eestis kultuurautonoomia»

Esimese taotluse kultuuromavalitsuse
moodustamiseks lükkas valitsus tagasi, sest
taotlejate hulgas olid Leedu kodanikud ja
kodakondsuseta isikud.

Kultuurautonoomia seaduse järgi kuulus see õigus
ainult Eesti kodanikele.

Riigikogu poolt vastu võetud seadus lubas
vähemusrahvustel oma kultuurilisi asju
omavalitsuslikul alusel korraldada. Seni olid seda
õigust kasutanud vaid sakslased.

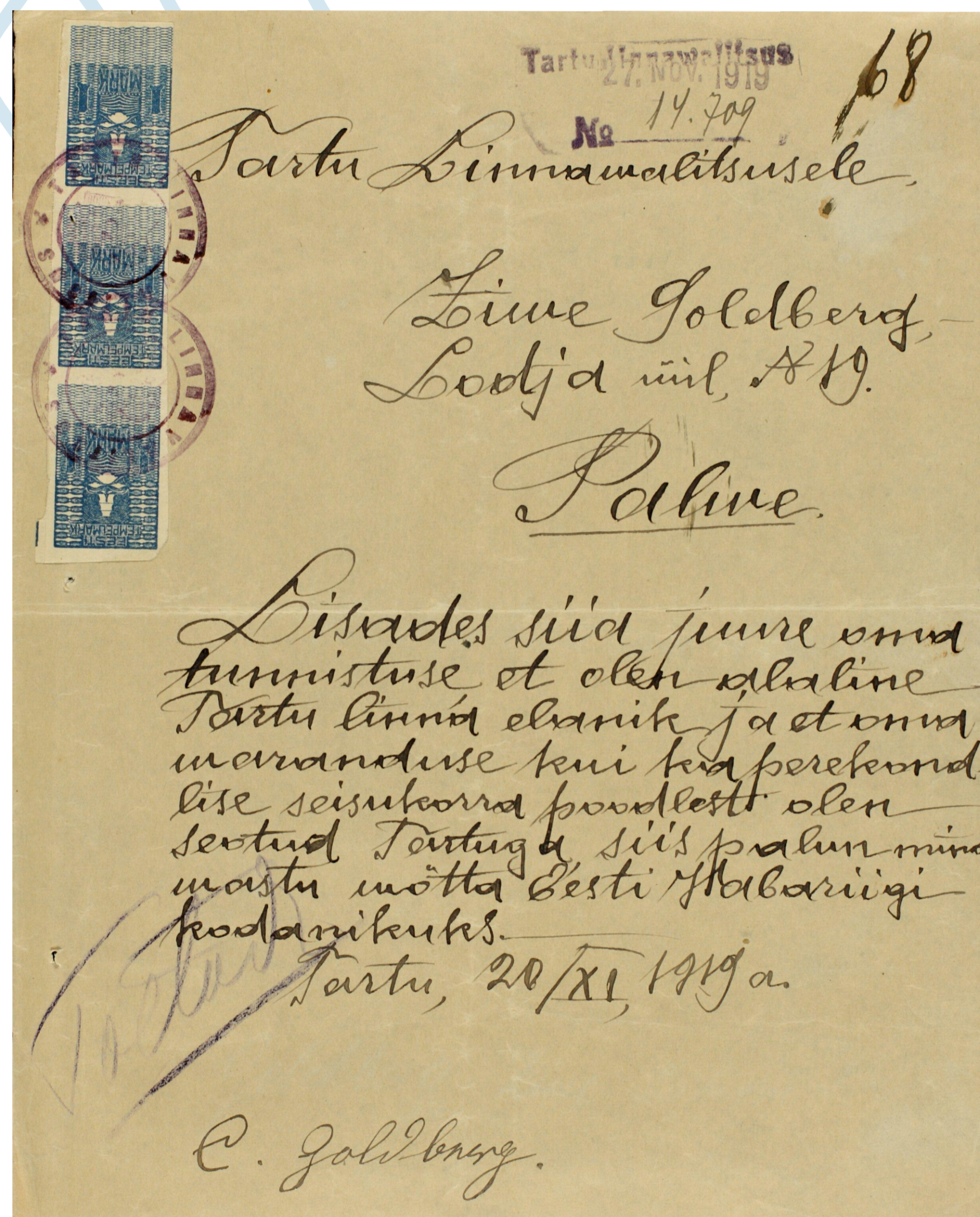
Hiljuti Tallinnas toimunud koosolekul otsustasid
juudi koguduste esindajad nõuda juudi
vähemusrahvusele kultuurautonoomiat.

Artiklis arvatakse, et juudid esitavad tõenäoliselt
lähemas tulevikus uue seadusepärase
sooviavalduse.

KODAKONDSUS

Seaduse järgi võis vähemusrahvus taotleda kulturomavalitsust vähemalt 3000 Eesti kodaniku olemasolul. Juudi rahvusnõukogu kutsus juute taotlema kodakondsust, osutades taotlejale igasugust abi, sh keeleõpet. 1925. aasta oktoobris elas Eestis 3045 juudisoost kodanikku.

Perekonna ees ja Isanimi. Goldberg, Zivje. Simsoni t. . . . .
Sündimise aeg. Hea. maas . . . . .
Senine kodakondus. Läti . . . . .
Perekonna seis. lesk. lapsed: Benjamin. 14a. Piroche 19a. Klasse 18a. . . . .
Usk. Heebria . . . . .
Rahvus. juut. . . . .
Elukutse. õmbleja . . . . .
Varandusline seis. . . . .
Hiigi keele oskamine. . . . .
Kaua elab wabariigi piirides. elab. Eesti sündimisesest spadiin . . . . .
Elukoht. Tartus, Loodja nül. #19. . . . .
Kriminaal politsei teated. teavitustusi ei ole . . . . .
Kaitse politsei teated. teavitustusi ei ole . . . . .
Linna, - maakonna walitsuse arwamine. teavitustusi ei ole . . . . .

Kokkuseadnud: Christiani . . . . .
Tunnistus ja Võõrusnõu . . . . .
12-13-23.

1000
100
Wene ja
Läti keele

Ajutine isikutunnistus Nr. 101
Antud Tartu linn politseiülema poolt
Perekonnanimi Goldberg
Risti nimi Zivje
Isa nimi Simsoni t.
Sündimise koht ja aeg Põltsamaal, Hea. maas, 10. detsember 1873 aastal.
Elukutse Õmbleja.
Märkused: Keeratakse, Tarkuini nime, Mõrkaal, Valitseji poolt võõrusnõu päis, 23. veebruaril 1917 a. 50 ael.

C. Goldberg.
30. juulil 1921 a.
Tartu linn politseiülem. A. J. Juudje
Sekretär: A. J. Juudje

Zivja (Zilja) Goldbergi kodakondsuse toimik (ERA.14.12.4036).

Ta oli sündinud Põltsamaal, elas Tartus, oli õmbleja ja lesk. Kuna tema mees oli Lätist pärit, siis pärast Eesti iseseisvumist sai Zivjast Läti kodanik. Ta esitas oma taotluse Eesti kodakondsuse saamiseks 20.11.1919, kodanikuks aga sai koos oma noorema pojaga alles 1923. aastal.

TEAVITUSTÖÖ

Päevaleht 24.II.1924
W.Žabotinski loeng
“Juudid ja militarism”

W. Šabotinski loeng.

„Estoonia“ konfertsiaalis korraldatakse esmaspäeval, 26. jhp. tuntud liberaadi W. Šabotinski loeng, mille teema „Juudid ja militarism“. Autor, teoreetlik rahvusliku (eriti juudi) autonoomia valas, on tuntud kui sionistliku aktiivismi tooja, mille viijaks oli juudi legioni korraldamine, kes oli abiks inglastele Poolastina vallutamisel. Tema ise oli ohvitseriks Inglise väes ilmaföja aegu.

Imaarivalitsuse ajal tegutses ta pealinnas ja provintsi ajakirjanduses, mõeldes mõimudega rahvusliku autonoomia kasuks.

Šabotinski on hea kõnemees ja valitseb mitut Euroopa keelt, kuid kannab ette oma loengu **Weng keeles**.

Kultuuriautonoomia idee populariseerimiseks korraldati loenguid ja arutelusid, peamiselt Tallinnas ja Tartus.

Selleks kutsuti Eestisse tuntud juudi tegelasi. Nende hulgas oli ka üks sionistliku liikumise juhte ja juutide autonoomia pooldaja, ajakirjanik ja oraator Vladimir (Ze'ev) Žabotinski. Tema esines loenguga Estonia kontserdisaalis.

Žabotinski on käinud Eestis mitu korda. Tema mõjul loodi Eestis sionistlik organisatsioon “Beitar”, mis oli üks mõjukamaid juudi ühendusi Eestis.

Sionistlik ühendus tegi väga aktiivset teavitustööd kultuuriautonoomia propageerimisel.

Päevaleht 3.03.1925
Juudi arengufondi esindaja
M.de Schaliti loeng

Juudi gümnaasiumi saal.

Keskpäeval, 4. märtsil

Keren-Gaesod-London direktoriumi
saadetud esitaja M. de Schalk'i loeng.

Teem:

„Getto, rahvusline auto-
noomia ja rahvusl. maja.

Algus täpselt kl. 8 õhtul.

Sissepääs vaba.

Sionistide organisatsioon.

Vladimir (Ze'ev) Žabotinski
Vikipeedia

ESIMESED VALIMISED

JUUDI
KULTUURI-**100**
AUTONOOMIA 1926—1940

16

Rt.Nr.32-1926a.

Eesti Vabariigi Juudi rahvuse kultuur-nõukogu valimise määrused.
(RT nr.31/32-1925a., sead.nr.9)

1. Valimisringkonnad ja jaoskonnad.

§1 Eesti Vab. juudi rahvuse kultuur-nõukogu valimisi toimetatakse kaheksas valimisringkonnas, mis häälte äraandmiseks tarbekorral jaoskondadesse jagatakse.
Valimisringkonnad moodustavad:
I. Virumaa ühes Rakvere linnaga ja Tapa linn
II. Narva linn ühes Narva-Jõesuu aleviga
III. Järva- ja Viljandimaa ühes Paide, Viljandi, Türi ja Põltsamaa linnaga
IV. Harju-Lääne ja Saaremaa ühes Tallinna, Nõmme, Paldiski, Haapsalu ja Kuresaare linn
V. Pärnumaa ja Pärnu linn
VI. Tartumaa ja Tartu linn
VII. Valgamaa ühes Valga ja Tõrva l.
VIII. Võru ja Petserimaa ühes Võru ja Petseri linnaga
(RT.33-1932.a.)

§2 Valimisjaoskonnad määrab kindlaks Kohtu ja Siseminister iga nelja aasta jaoks kultuur valitsuse ettepanekul
(Rt.33-1932.a.)

II. Asutused, mis kultuur-nõukogu valimiste toimetamist korraldavad.

§3 Kultuur-nõukogu valimisi toimetavad valimiste peakomitee ja kohalikud valimiskomiteed.

§4 Peakomitee koosneb esimehest, kelleks on kultuurvalitsuse esimees, või üks kultuurvalitsuselt valitud kultuurvalitsuse liige, ühest liikmest -kohtunikust kohtupalati määramisel ja ühest liikmest Vabariigi Valitsuse määramisel Kohtu- ja Sisemin. ettepanekul.
(RT.33-1932.a.)

§5 Peakomitee ülesandeks on:
I. valimiste tähtaja väljakuulutamine, nende üldise käigu järele valvamine ja selle hõlbustamiseks ja kiirendamiseks tarvisminevate abinõude läbiarutamine ning otsustamine
II. kandidaatide nimekirjade vastuvõtmine, nende seaduslikuks tunnustamine numbrdamine ja üldiseks teadmiseks avaldamine
III. selle järele valvamine, et valimiskomiteed õigel ajal tegevuse avaksid
IV. valimisümbrikkude ja sedelite, trükitud kandidaatide nimekirjade, protokolliblankide jne. valmistamine ja valimiskomiteedele edasitoimetamise korraldamine
V. korralduste tegemine krediidi asjus, mis valimiste toimetamiseks määratud
VI. valimistagajärgede kokkuvõtmine, kultuur-nõukogu liikmeteks valitud isikute nimekirja kokkuseadmine, selle üldiseks teadmiseks väljakuulutamine ja kultuur-nõukogu liikmetele sellekohaste tunnistuste väljaandmine
VII. valimise materjali edasitoimetamine siseministeeriumi omavalitsusasjade peavalitsusele

§6 Peale kandidaatide nimekirja sisseandmist on igal nimekirja sisse andnud rühmal õigus oma poolt üht esitajat peakomiteesse saata täisõigusliku komitee liikmena. Esitajaks loetakse nimekirja sisseandjate poolt eriti volitatud isik või, kui niisugust ei ole, esimene nimekirja allakirjutaja.

§7 Valimiskomiteed koosnevad 4 liikmest, keda valib kohalik kultuur-hoo-

30. märtsil 1926 kinnitas valitsus Eesti Vabariigi juudi kultuurinõukogu valimiste määruse.

Moodustati 8 valimisringkonda ja valimiskomiteed. Valimiste päevadeks oli 23.—25. mai 1926.

Kultuurinõukogu valimised pidid toimuma iga kolme aasta tagant.

Julius Gensi tunnistus Tartu 5. valimisringkonna I. jaoskonna valimiskomitee liikmeks määramise kohta

6

Siseministeerium
Eesti Vabariigi juudi rahvuse
I kultuur-nõukogu
valimise peakomitee
Toompea lossis.
...17..... aprillil 1926 a.
Nr.....

T u n n i s t u s .

Käesoleva tunnistuse ettenäitaja Julius Genss on Siseministri poolt 14.IV.1926 a. kinnitatud E.V. juudi rahvuse I kultuur-nõukogu V valimisringkonna I. (Tartu) jaoskonna valimiskomitee liikmeks.

A l u s: E.V. juudi rahvuse kultuur-nõukogu valimise määruste § 7 märkus (R.T.nr.32-1926.).

Peakomitee esimees *[Handwritten Signature]*
J. Tadel
Sekretär

ERA.107.112

ERA.107.114

VALIMISKAMPAANIA

א פארוואל-פארזאמלונג
 איינגעארדענט פון רעוועלער וואל-קאמיטעט צו די וואלן
 אין ו-טן אידישן קולטור-ראט
 וועט פארקומען
 דאנערשטיק דעם 20-טן מאי
 אום האלב 9 אין אונט אין לאקאל פון
 „ביאליק“ פאריין
 (Niguliste t. 13)
 עס וועלען ארויסרעטן די פארשטייער פון די קאנדידאטן צעטלן.
 וועגן דער באדייטונג און וויכטיקייט פון
 דער אידישער קולטור-אוטאנאמיע
 קומט אלע צו דער פארזאמלונג!
 דער רעוועלער וואל-קאמיטעט.

Tallinna valimiskomitee korraldatud kihutuskoosolek 20. mail Bjaliku ühingu ruumides (jidiši keeles).

№ 1. פועלי ציון צעטל. איד. סאצ. צעטל. № 1.

פרייטיק, דעם 14 מאי 1926,
 אים האלב 9 אויגער אין אונט וועט פארקומען אין לאקאל פון
 פרץ פאראיין א
גרויסער מיטינג
 געווידמעט די וואלן צום ערשטן אידישן קולטור-
 ראט אין עסטלאנד.
 עס וועלן באהאנדלט ווערן פאלגנדע פראגן:
די קולטור אוטאנאמיע און די איד. ארבעטערשאפט
 ח' מ. פעקער.
**די פאדערונגען פון אידישו סא-
 ציאליסט. צעטל „פועלי ציון“**
 ח' א. רעזניק.
די שפראכע פראגע אין שויל
 ח' ד'ר מ. באסעל.
 וואל קאמיטעט „פועלי ציון“.

E. V. juudi rahvuse I. kultuur-nõukogu valimised 23., 24., 25. mail 1926 a. V. Tartu valimisringkond.

Nimekirjad №№ 2, 3 ja 12 on liitunud nimekirjade ühenduseks.	
Nr. 2. ..... Genss, Naftali; Tartus. ..... Mirvitz, Boris; Tartus. ..... Bakscht, Boris; Tartus.	Nr. 7. ..... Kropman, Leib; Tartus. ..... Jakobson, Jakob; Tartus. ..... Kropman, Jtsig; Tartus.
Nr. 3. ..... Kolovsky, Mark; Tartus. ..... Mendeleev, Samuel; Tartus. ..... Blumenfeld, Jakob; Tartus.	Nr. 8. ..... Bakscht, Schloma; Tartus. ..... Kropman, Jtsig; Tartus. ..... Jakobson, Jakob; Tartus.
Nr. 12. ..... Mirvitz, Boris; Tartus. ..... Bakscht, Boris; Tartus. ..... Pajensohn, Jsrael-Jakob; Tartus.	Nimekirjad №№ 9, 10 ja 11 on liitunud nimekirjade ühenduseks.
Nimekirjad №№ 4, 5, 6, 7 ja 8 on liitunud nimekirjade ühenduseks.	Nr. 9. ..... Genss, Julius; Tartus. ..... Mendeleev, Samuel; Tartus. ..... Genss, Naftali; Tartus.
Nr. 4. ..... Levitin, Leib; Tartus. ..... Goldberg, Joosep; Tartus. ..... Pajensohn, Jsrael-Jakob; Tartus.	Nr. 10. ..... Kropman, Joosep; Tartus. ..... Genss, Julius; Tartus. ..... Resnik, Abram; Tartus.
Nr. 5. ..... Usvansky, Elja; Tartus. ..... Kropman, Leib; Tartus. ..... Kropman, Boris; Tartus.	Nr. 11. ..... Mendeleev, Samuel; Tartus. ..... Kropman, Joosep; Tartus. ..... Genss, Julius; Tartus.
Nr. 6. ..... Kolovsky, Mark; Tartus. ..... Kropman, Boris; Tartus. ..... Goldberg, Joosep; Tartus.	Nr. 1. „Poalei Zion“. ..... Resnik, Abram; Tartus. ..... Pekker, Markus; Tallinnas. ..... Bassel, Morduch-Samuel; Tartus.

Kandidaatide jaotus valimisnimekirjades Tartu valimisringkonnas.

די נאציאנאל-קולטורעלע אוטאנאמיע.
 איינמאליגע אויסגאבע געווידמעט דער קולטורעלער אוטאנאמיע אין עסטלאנד.
צום אידישן קבוץ אין עסטלאנד!
 מעלקערעכטליכער אידונג.
 דער אידישער מענטש פירט אומעטום זייט דעם ווערסאלן שלום-צופאך א עקסטרעמירן קאמף פאר די דערגרייכונג פון זיינע נאציאנאלע רעכט. דער קאמיטעט פון די אידישע דעלעגאציעס אין פארויש-שטיט באשטענדען על המשמר.
 די אידישע מענטש פראגע ווערט אף אלע אינטערנאציאנאלע צוזאמענשארן, ווי אינטערנאציאנאל-מענטארישע צוזאמענשארן, קאנסעריענצן פון די פרוואטע פעלקער-בונד ליגען און די אליגעמינע מענטש קאנסעריענצן אין איר פולער ברייט אוועק-געשטעלט. דער קאמף גייט פאראלעל אין די אר-טיקע פארלאמענט און אין אויסלאנד.

Valimiseelne trükis “Rahvuskultuuri autonoomia” (jidiši keeles). Artikli nimetus “Teel juudi kibutsile Eestimaal”

Sionistliku “Poalei Tsion” nimekirja nr. I valimiseelse miitingu teadaanne. Toimus 14.05.

VALIMISTULEMUSED

Valimisnimekirja kuulus
2041 kodanikku.

Valimistel kandideeris
42 kandidaati.

23.—25. mail 1926 toimunud
valimistel osales **1464** valijat
ehk **71%**.

Valituks osutus
27 inimest.

I. Kultuurnõukogu liikmed:

(vasakul alla) A. Gurevitš, R. Klompus,
B. Markovitš, L. Kropman

(keskel alla) H. Aisenschtadt, Š. Tamarkin,
A. Toib, M. Uzvanski

(paremal alla) dr. M. Klompus, dr. H. Rubin,
M. Rogovski, A. Volf

Eesti
Rahvusraamatukogu

EESTI VABARIIGI TUNNUSTAMINE

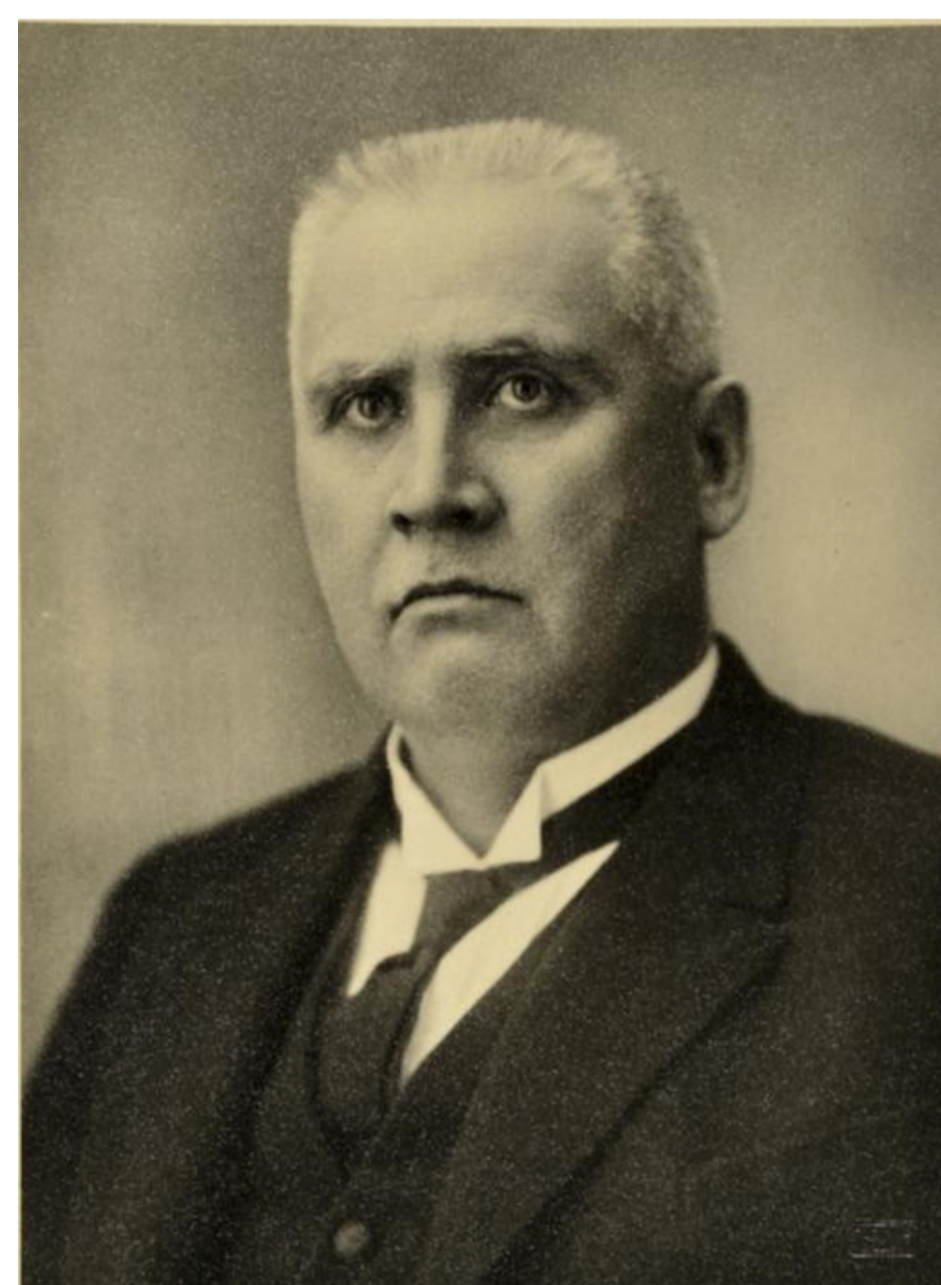

ERA-31.5.1893

Väljavõtte Juudi rahvusfondi “Keren Kajemot I-Israel — KKL” Kuldraamatust Eesti Vabariigi sissekandmisest.

16.02.1927
Allkirjastatud fondi nõukogu Menachem Ussishkini poolt.

Algatajaks oli Sionistlik organisatsioon Eestis.

Riigivanem
Jaan Teemant

EFA-257.A-453.158

Maa 2.04.1927

**Eesti vabariik – Jeruusalemma kuldraamatus.
Sionistide poolt anti vastav audiplom riigivanemale üle**

Eesti vabariik – Jeruusalemma kuldraamatus.

Sionistide poolt anti vastav audiplom riigivanemale üle.

Teatavasti otsustas kohalik juudi sionistlik poolt vastu. Selle juures viibis ka Jeru-
organisaatioonu Eesti vabariigi nime kanda salemmast siiasõitnud juudi rahvuslike fondi
Jeruusalemmas asuvasse juudi rahvuswahelise fondi esitaja dr. Terlo, kes diplomi üleandmisel
liku fondi kuldraamatusse — tänutäheks selle vanas hebra keeles kõnet pidas, mille eesti
eest, et Eesti vabariik esimese riigina maailmas keelde tõlkis A. Gurewitsh. Selle järele
ilmas juutidele andis vähemusrahvaste kul- avaldas riigivanem lühikeses kõnes oma
tuurse autonoomia. Senini pole veel ühtegi tänu.

riiki kuldraamatusse kantud, küll aga tuntuid Audiplom on pergamendist ning ilustufed
poliitika- ja seltskonna tegelasi, nagu lord ta peal kujutavad Palestiina uuestisündimist.
Walfour, Lloyd George jne. All on tekst eesti ja juudi keeles: „Eesti

Neljap. kell 3 peale lõunat võttis riigi- wabariik — sügawa tänu täheks tema aja-
wanem Teemant diplomi Eesti vabariigi loolise teo eest, mis on esimene juudi rahwa
nime sissekandmise kohta Jeruusalemma kuld- ajalooos — rahvuskultuurilise autonoomia
raamatusse kohaliku sionistlike organisatiooni kinkimise eest juudi vähemusrahvusele
esitajate A. Gurewitshi ja M. Abramsoni eestis.“

Rahvusraamatukogu
Eesti

Teatavasti otsustas kohalik juudi sionistlik organisatsioon Eesti Vabariigi nime kanda Jeruusalemmas asuvasse juudi rahvusfondi kuldraamatusse — tänutäheks selle eest, et Eesti Vabariik esimese riigina maailmas juulidele andis vähemusrahvaste kultuurse autonoomia. Senini pole veel ühtegi riiki kuldraamatusse kantud, küll aga tuntuid poliitika- ja seltskonna tegelasi, nagu lord Balfour. Lloyd George jne.

Neljap. kell 3 peale lõunat võttis riigivanem Teemant diplomi Eesti Vabariigi nime sissekandmise kohta Jeruusalemma kuldraamatusse kohaliku sionistliku organisatsiooni esitajate A. Gurewitshi ja M. Abramsoni poolt vastu. Selle juures viibis ka Jeruusalemmast siiasõitnud juudi rahvusfondi esitaja dr. Terlo.

